

783.087.68.071.1(477)
ID ORCID 0000-0002-9772-2901
DOI 10.33625/1993-6400-2019-2-109-114

ЖАНР МОЛИТВИ В ХОРОВІЙ ТВОРЧОСТІ МИХАЙЛА ШУХА (НА ПРИКЛАДІ ДУХОВНОГО КОНЦЕРТУ «ОТКРОВЕННЯ БЛАЖЕННАГО ИЕРОНИМА»)

Каменєва А. С. Жанр молитви в хорovій творчості Михайла Шу́ха (на прикладі духовного концерту «Откровения блаженнаго Иеронима»). Дослідження присвячене жанрово-семантичному аналізу твору М. Шу́ха з точки зору його приналежності до головної жанрової сфери літургійної творчості — молитви. Його концепція пов'язана з трансформацією раніше написаного твору автора «Дві медитації-молитви для фортепіано». Композиторський стиль концерту «Откровения блаженнаго Иеронима» уявляє творчий синтез різноманітних жанрових моделей, стилістичних ознак різних духовних традицій, розвинену образну сферу. Образ homo credens (віруючої людини), яка приходить до смирення через страждання, розкриває сутність духовного концерту М. Шу́ха в усталених принципах творчості як Богослужіння, як молитовного передстояння і духовного сходження до прощення і любові Бога. Аналіз хорovої творчості М. Шу́ха дає змогу наблизитися до розуміння новітнього мистецтва, в якому людина виборює сучасні виклики та духовну кризу.

Ключові слова: духовний концерт, молитва, homo credens, жанрово-стилістичні знаки, хорovий стиль М. Шу́ха.

Каменєва А. С. Жанр молитви в хорovом творчествe Михайла Шу́ха (на прикладі духовного концерта «Откровения блаженнаго Иеронима»). Исследование посвящено жанрово-семантическому анализу произведения М. Шу́ха с точки зрения его принадлежности к главной жанровой сфере литургического творчества — молитве. Его концепция связана с трансформацией ранее написанного сочинения автора «Две медитации-молитвы для фортепиано». Композиторский стиль концерта «Откровения блаженнаго Иеронима» подчеркнул творческий синтез разнообразных жанровых моделей, стилистических признаков разных духовных традиций, развитую образную сферу. Образ homo credens (верующего человека), который приходит к смирению через страдания, раскрывает сущность духовного концерта М. Шу́ха в устоявшихся принципах творчества как Богослужения, как молитвенного предстояния и духовного восхождения к прощению и любви Бога. Анализ хорovого творчества М. Шу́ха дает возможность приблизиться к пониманию новейшего искусства, в котором человек побеждает современные вызовы и духовный кризис.

Ключевые слова: духовный концерт, молитва, homo credens, жанрово-стилистические знаки, хорovый стиль М. Шу́ха.

Kamenieva A. The genre of prayers in the choral creativity of Mykhaylo Shukh (on the example of the spiritual concert "The revelation of the blessed Jerome"). Background. The artistic world of the choral creative work by Mykhaylo Shukh (1952–2018) is extremely diverse, which corresponds to the tendencies for actualization of various genre-style models, characteristic to the musical art of the twenty-first century. The spiritual choral work of M. Shukh represents a large spectrum of chants: through meditative techniques (as the basis of the composer's thinking), he embodies a diverse emotional-figurative sphere, seeking a philosophical meaning of being. On the basis of a comprehensive analysis of the spiritual concert "The Revelation of the Blessed Jerome" for the mixed choir, piano and violin (2009), it has been discovered that the intonation dramaturgy of the composition and its stylistics testify to the meditative perception of the world. The spiritual concert was created by the composer on the basis of the picture called "The Temptation of Saint Anthony" by Jerome Bosch, whose work is characterized by a surrealist perception of the world, manifested through numerous symbols. The spiritual choral work of M. Shukh should be considered symbolic: sacred images are embodied in his compositions on the basis of individual creative principles. Inspired by the picture of Bosch on the biblical plot, the composer takes as a basis only one concept of the plot – "temptation", equating it to the fall, inherent in each person. The concert contains free Orthodox and Catholic spiritual texts that glorify the Lord, the denominational ranks and blessed saints, on the one hand, and on the other hand, depicts the spiritual torment, the temptations and trials of the believer (homo credens). In the tradition of writing spiritual concerts,

the genre does not need to be accompanied (we recall the compositions by D. Bortniansky, M. Berezovsky, A. Vedel). However, M. Shukh interpreted the performing content of the composition in its own way: from the 5 parts of the composition three are for the mixed choir **a cappella**; two are for the **solo** piano. And the piano parts (II and IV) are written by the composer as a separate cycle earlier (in 1995) entitled "Two Prayers-Meditations for the Piano". From the standpoint of the meditative thinking and its embodiment in the genre of the choral concert, one can conclude that creativity for the artist is the spiritual way of Communion, as a result of the prayer revelation. In this sense, the meditative semantics in the intonation and dramaturgical resolution needs substantial rethinking in the light of prayer, its role in the composer's creativity of the present.

Objectives. The research is devoted to the genre-semantic analysis of the chosen composition by M. Shukh in terms of belonging to prayer as the main genre sphere of liturgical creativity. The idea was related to the transformation of the author's previously written composition "Two Meditations-Prayers for the Piano".

Methods. The research methodology consists in the unity of the genre-style and semantic approaches to the analysis of the composer's text.

Results. The results of the genre-semantic and structural-functional analysis of the spiritual concert of M. Shukh "The Revelation of the Blessed Jerome", performed for the first time, confirm the actualization of the cognitive direction of the domestic choral science. On this basis, the affiliation of the composition to the genre of the higher spiritual communication – the prayer, which confirms the embodiment of its semantics both at the verbal and musical levels through the stylistic features, has been revealed: the prayer of praise (part I); of asking (part II–III); of repentance (part IV); and the prayer of gratitude (part V). The name "revelation" adjusts to the openness and sincerity that the composer delineated with help of melody, harmony, and choral texture. M. Shukh opened the story of Bosch in the global sense – as an appeal to God of any believing soul, who is suffering. A "dramatic profile" of the composition was discovered through the analysis of the image of the "suffering of the human soul": the five parts of the cycle reveal the following states:

- awe and trembling before the Lord (parts I and II);
- despair, pain, fear (part III "The Lamb of God, the Gentle Lamb of God, give hope for salvation..."); the way out of which is in the appeal to God;
- gratitude and humility (parts IV and V) – as a result of the Divine Communion.

Conclusions. The composing style of M. Shukh's concert "Revelations of the Blessed Jerome" reveals the creative synthesis of various genre models, stylistic features of various spiritual traditions. The image of **homo credens** (from humility through suffering to enlightenment) reveals the essence of M. Shukh's interpretation of the spiritual concert, the understanding of **creativity as a divine service**, as a prayer foretelling, a spiritual ascension to the forgiveness and love of God. The scientific novelty of the results is to identify the ontological foundations of choral creative work by M. Shukh, the connections of his composer's thinking (meditative abilities) with the established traditions of the culture of the mankind (prayer). The proposed analysis of the

choral concert "The Revelation of the Blessed Jerome" allows one to come closer to the understanding of the latest art in which a person meets contemporary challenges and overcomes the spiritual crisis.

Keywords: sacred concerto, prayer, homo credens, genre and stylistic signs, choral style of M. Shukh.

Постановка проблеми.

«Откровения блаженного Иеронима»

(1952–2018) 2009

XVI

» [3]

(homo credens).

(V)

(1995)

«Дві молитви-

медитації для фортепіано».

» [2, . 185].

<p>альність теми</p>	<p>, акту- (con sord., sotto voce, non vibrato) - Andante religioso.</p>
<p>Аналіз останніх досліджень і публікацій.</p>	<p>« »</p>
<p>[1] — [5],</p>	<p>« » , sotto voce.</p>
<p>« ».</p>	<p>«Святы, блаженны...»</p>
<p>Мета дослідження —</p>	<p>a-moll Fis-dur.</p>
<p>credens (« »).</p>	<p>(piu mosso). «de spiritu sancto ex Maria» («от Духа Святого и Марии Девы» — «Credo»).</p>
<p>Виклад основного матеріалу дослідження.</p>	<p></p>
<p>«Откровения блаженнаго Иеронима»</p>	<p>()</p>
<p>«Двох молитов-медитацій для фортепіано»</p>	<p>(«Из лирики А. Блока»).</p>
<p>«струит над миром»</p>	<p>tutti</p>
<p>«Двох молитов-медитацій для фортепіано»</p>	<p>(10 !).</p>
<p>» «</p>	<p>D-dur,</p>
<p>» [4].</p>	<p></p>
<p>I частина концерту «Святы, блаженны» — хвалебна молитва,</p>	<p>(homo credens), «</p>
<p>II частина «Утешь встревоженный мой дух, обитель вечного покоя...» (Adagio religioso)</p>	<p>«Двох молитов-медитацій для фортепіано».</p>
<p>« »</p>	<p>прохальної молитви,</p>
<p>(p, pp, ppp)</p>	<p></p>

грешным»

«Domine Yesu Christe».

IV частина «Из бездны взываю к Тебе, Господи» (*Andante espressivo*) — покаянна молитва.

«De profundis»

«Двох молитов-медитацій для фортепіано»

(cantabile)

«Аллилуйя блаженным» (*Andante*) — (молитва подяки)

«Святые, блаженны»,

homo credens

Висновки. 1.

Иеронима»

«Откровения блаженного Иеронима»

homo credens

3.

ния»

вения»

(I II)

(II «Агнец Божий, Кроткий Агнец, дай надежду на спасенье...»),

(IV V) —

блаженного Иеронима».

Перспективи подальшого дослідження

Література:

1. [] / . — 1996. — 2. — 9–10.
2. [] / // — 2011. — 9–10. 2012. / ; [.]. — . : , 2012. — 1. — 184–185.
3. « », [] // — : https://muzei-mira.com/kartini_gollandia/2347-iskushenie-svyatogo-antoniya-ieronim-bosh-opisanie-kartiny.html (04.02.2019). —
4. [] / // — [. , 1999]. — : https://azbyka.ru/otechnik/Konstantin_Skurat/hristianskoe-uchenie-o-molitve-i-ee-znachenie-v-dele-nravstvennogo-sovershenstvovanija/ (04.02.2019). —
5. [] / // — 2014. — 1. — 25–30.
6. [] / // — 2014. — 2. — 78–82.
7. Homo credens [] / // « » / — « », 2010. — 28. — 91–110.

8. [] : / ; « ». — 2009. — 24 .

References:

1. Varnavskaya, V. & Filatova, T. (1996). V poiskah garmonii [In search of harmony]. *Muzykal'naya akademiya — Music Academy*, 2, 9–10. (In Russian)
2. Zhukovska, I. L. & Narodnytska, M. V. (2012). Medytatyvna fortepianna muzyka Mykhaila Shukha i osoblyvosti yii vykorystannia v pedahohichnii praktytsi [Meditative piano music by Mikhail Shukh and features of its application in pedagogical practice]. In *Yednist navchannia i naukovykh doslidzhen — holovnyi pryntsyf universytetu* : proceedings of Reporting and scientific conference of University teachers in 2011. (Vol. 1), (pp. 184–185). Kyiv : Vydavnytstvo NPU imeni M. P. Drahomanova. (In Ukrainian)
3. “Iskushenie svyatogo Antoniya”, Ieronim Boskh — opisanie kartiny [The temptation of St. Anthony. Jerome Bosch. The description of the picture]. *muzei-mira.com*. Retrieved from https://muzei-mira.com/kartini_gollandia/2347-iskushenie-svyatogo-antoniya-ieronim-bosh-opisanie-kartiny.html. (In Russian)
4. Skurat, K. E. (1999). Khristianskoe uchenie o molitve i ee znachenie v dele npravstvennogo sovershenstvovaniya. [Christian doctrine of prayer and its value in the cause of moral perfection]. *azbyka.ru*. Retrieved from https://azbyka.ru/otechnik/Konstantin_Skurat/hristianskoe-uchenie-o-molitve-i-ee-znachenie-v-dele-nravstvennogo-sovershenstvovanija/. (In Russian)
5. Utina, A. N. (2014). Neostilevye tendentsii v tvorchestve donetskikh kompozitorov [Neo-style tendencies in creative works by Donetsk composers]. *Yuzhno-Rossiiskij muzykal'nyj al'manah — South Russian musical almanac*, 1, 25–30. (In Russian)
6. Ushchapivska, O. (2014). Tradytzii pravoslavnoho spivu na Donechchyni: do vyvchennia spetsyfiky sotsiokulturnoi diialnosti relihiinykh hromad kraiu [Traditions of orthodox singing in Donetsk region: on the study of sociocultural activity features of religious communities of the region]. *Kultura i suchasnist — Culture and modernity*, 2, 78–82. (In Ukrainian)
7. Shapovalova, L. (2010). Liturgiya kak “arkhetip” tvorchestva Homo credens [Liturgy as a creativity “archetype” of Homo credens]. *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity — Problems of interaction of art, pedagogy and the theory and practice of education*, 28, 91–110. (In Russian)
8. Shukh, M. (2009). *Otkroveniia blazhennogo Ieronima* [Revelations of the blessed Jerome], notes, spiritual concert for mixed choir, solo piano and distant violin. Kyiv.